

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НА ПАТ «ШУ «ПОКРОВСЬКЕ»»

Україна, перебуваючи в складі СРСР, використовувала стандарти ISO 9000 як комплекс державних стандартів СРСР -ДСТ 40.9000 ще з 1988 року. Після проголошення в 1991 році України незалежною державою стандарти колишнього СРСР, у тому числі ДСТ 40.9000, на території країни фактично не використовуються. З цього часу були припинені і будь-які відносини з Міжнародною організацією по стандартизації (ISO) і відповідно Технічним комітетом ISO /ТК-176.

Цей зв'язок був відновлений вже в 1993 році, після вступу України в ISO в якості самостійної незалежної держави. Одночасно був створений Технічний комітет по стандартизації, яким було підготовлено введення в Україні стандартів ISO 9000 у вигляді державних стандартів (ДСТУ). Ці стандарти були затверджені в 1995 році з терміном введення в дію з 1.07.1996 року як державні стандарти України. Вони мали такий вигляд:

ДСТУ ISO 9000-95. Стандарти по керуванню якістю і забезпеченню якості.

ДСТУ ISO 9001-95. Системи якості. Модель забезпечення якості в процесі проектування, розробки, виробництва, монтажу та обслуговування.

ДСТУ ISO 9002-95. Системи якості. Модель забезпечення якості в процесі виробництва, монтажу й обслуговування.

ДСТУ ISO 9003-95. Системи якості. Модель забезпечення якості в процесі контролю готової продукції та її випробування.

ДСТУ ISO 9004-95. Керування якістю й елементи системи якості.

Основні поняття, які використовувалися в усіх стандартах, були вказані в ДСТУ 3230-95 «Керування якістю і забезпечення якості. Терміни і визначення». Вони були обов'язкові для використання в усіх видах нормативної документації у довідковій і навчально-методичній літературі, комп'ютерних інформаційних системах.

Після виходу третьої версії стандартів ISO 9000:2000 в Україні був зроблений ідентичний переклад [1]. Вони були видані вже як національні стандарти гармонізовані з міжнародними і мали такий вигляд:

ДСТУ ISO 9000:2001. Системи керування якістю. Основні положення та словник (ISO 9000:2000, ID).

ДСТУ ISO 9001:2001. Системи керування якістю. Вимоги (ISO 9001:2000, ID).

ДСТУ ISO 9004:2001. Системи керування якістю. Настанови щодо поліпшення діяльності (ISO 9004:2000, ID).

ДСТУ ISO 19011:2003. Настанови щодо здійснення аудитів систем керування якістю і (або) екологічного керування (ISO 19011:2002, ID) - На зміну ДСТУ ISO 10011-1-97, ДСТУ ISO 10011-2-97, ДСТУ ISO 10011-3-97, ДСТУ ISO 14010-97, ДСТУ ISO 14011-97, ДСТУ ISO 14012-97.

Практика використання стандартів ISO 9000 стає особливо актуальною для українських підприємств сьогодні, в умовах інтеграції в європейські та інші організації. Тому орієнтир на ці стандарти є для них просто «вхідним квитком», тобто мінімальним рівнем вимог для входження на міжнародний ринок.

До цього часу роботи з поширення стандартів ISO 9000 проходили повільно. Лише останнім часом, у зв'язку з вступом України до Всесвітньої торговельної організації (ВТО), діяльність підприємств у цьому напрямку істотно активізувалася. Якщо за період з 1995 по 2002 рік в Україні було сертифіковано 311 компаній, то вже через два роки - 1500, а до кінця 2005 року - близько 2000.

Причинами, що стримують поширення загальноєвропейських в усьому світі сертифікатів на відповідність стандарту ISO 9001 серед українських підприємств, є:

1. Незначне зростання обсягів виробництва в більшості галузей народного господарства і слабкий платоспроможний попит на продукцію взагалі.
2. Відсутність коштів на розробку систем якості і проведення сертифікації підприємств.
3. Недостатня пропаганда переваг міжнародних стандартів ISO 9000.
4. Незначна частина підприємств, які випускають продукцію на експорт, де вимагають сертифікат ISO 9001.
5. Крім того, відіграє роль і факт державного невтручання у взаємовідносини з приводу якості. (Так, наприклад, у Росії міністерство оборони видало рекомендації для підприємств, які випускають військову продукцію, працювати тільки з тими постачальниками, які впровадили системи якості, що відповідають стандарту ISO 9001).

На ПАТ «ШУ«Покровське»» розроблена і реалізована система контролю якості видобутого вугілля, яка передбачає: встановлення для кожного очисного вибою норми експлуатаційної зольності видобутого вугілля з урахуванням його засмічення породою в залежності від гірничо - геологічних умов; щодобовий контроль службою ВТК шахти дотримання технології виїмки вугілля, паспорта кріплення та якості вугілля на видобувних ділянках; матеріальне стимулювання трудящих видобувних ділянок і ділянки прийому, сортування, технічного контролю і відвантаження вугілля (ПСТК і ОУ) за поліпшення якості вугілля.

Показово, що на шахті в єдиний технологічний комплекс об'єднані всі служби, що займаються прийомом рядового вугілля, контролем його якості та відвантаженням на збагачення. Це організаційно-технічна складова системи управління якістю.

Для зниження зольності відвантаженого вугілля з 1997 року здійснюється модернізація обладнання та удосконалення процесу породовиборки на ділянці ПСТК і ОУ шахти - в 1997 році була проведена заміна колосникових решіток з щілинами 150 мм на 75-100 мм на гуркоті ГЦЛ-3, що дозволило за рахунок збільшення обсягу породовиборки крупністю більш 75 мм знизити зольність відвантаженого вугілля на 1%.

Підвищення ефективності роботи ділянки ПСТК і ОУ проводилося на

основі застосування шнекових грохотів - живильників ГПШ.

У 2000 р. була проведена заміна гуркоту ГЦЛ-3 на двосекційний гуркіт - живильник ГПШ 750/1500 з границею поділу гірської маси 75мм, що дозволило виключити простой, які відбуваються при роботі ГЦЛ-3, підвищити ефективність грохочення вологої гірської маси і практично виключити втрати вугілля в породу.

Одним з основних напрямків зниження зольності відвантаженого вугілля в останні роки є розширення діапазону породовиборки на клас 50-75мм.

У 2001 році був розроблений, виготовлений і встановлений модернізований двосекційний гуркіт - живильник ГПШ 500/1000 з границею поділу 55мм. Це дозволило збільшити обсяг гірничої маси при породовиборці на 5-7%.

Таким чином, у результаті вдосконалення процесу грохочення і породовиборки на ділянці ПСТК і ОУ шахти досягається зниження зольності відвантаженого вугілля на 5-7% і тим самим забезпечується скорочення витрат на транспортування і збагачення рядового вугілля на 1,3 - 1,5 грн./т .

Розроблена і впроваджена система управління якістю охоплює весь процес виробництва від забоїв до цехів вуглепідготовки коксохімзаводів і відповідає "концепції загального управління якістю" TQM (Total Quality Management) для досягнення довгострокового успіху шляхом максимального задоволення потреб споживачів і власне для самої Вугільної компанії.

Всі аспекти управління якістю реалізуються за допомогою планування якості, оперативного управління якістю, поліпшення якості, виходячи з економіки процесів видобутку, збагачення та ринкових критеріїв.

Досягнута якість виробленого концентрату марки К вугільної компанії ПАТ «ШУ«Покровське»» є однією з найвищих в галузі і характеризується наступними показниками: загальна вологість - 8,5-9,9%; зольність - 7,5-8,5%); вихід летючих речовин - 27,5-29,5%; вміст сірки - 0,75-0,85%>; індекс вільного зпучування - 8; індекс ХГ - 64; вміст фосфору - 0,004%>; вміст хлору - 0,11%.

В даний час практично весь концентрат марки К, вироблений вугільної компанією, сертифікований відповідно до систем міжнародних стандартів ISO та ASTM D компанією SGS, яка є одним із всесвітніх лідерів в області сертифікації і проведення інспекції якості продукції. Висновки SGS при прийомі готової продукції беззастережно приймаються покупцями, є підставою для розрахунків, а також визнаються Міжнародним Гаазьким арбітражним судом при розгляді спорів.

Для оцінки ефективності застосовуваної системи уведений аудит якості на всіх етапах виробництва концентрату, що дозволяє визначати відповідність фактичних показників якості продукції запланованим заходам і контрактним умовам її реалізації, а також ефективність впровадження цих заходів. Об'єктами аудиту є як сама система якості, так і її елементи, такі як видобуток вугілля та отримання гірничої маси з підготовчих вибоїв, облік прогнозу геологічних порушень, процеси вуглепереробки на шахті, якість продукції, готової до поставки споживачеві. Це дозволяє відслідковувати і оперативно змінювати всю петлю якості для досягнення поставлених маркетингових цілей.

Основні елементи системи управління і контролю якістю вугільної продукції, розроблені Вугільною компанією, отримали високу оцінку і схвалені на Міжнародному Енергетичному Форумі Співдружності Незалежних Держав - "МЕФ СНД-2001" та VII Міжнародному семінарі з питань світового вугільного ринку, збагачення вугілля, нормування якості та сертифікації вугільної продукції.

Література:

1. Момот О. І. Менеджмент якості та елементи системи якості: Навч. Посібник. – К. - 2007
2. <http://semesta.lviv.ua>